

a topònim el «Morro de l'askursó»), m'explicaven d'askupsyó n'hi ha més que de *kaspí* i que de *sacre*. *Kaspí* deu ser *aspi* amb la mateixa contaminació. —
 6 S'hi pot afegir algun detall en Salvioni, *Dial. Mod. Ci. Milano*, 191; Prati, *Diz. Etim.*, s. v.; i *Encicl. Ling. Hisp.*, 205-206.

Escurea, *escuresa*, *escureir*, *escurezir*, V. *escur* (OBS-CUR) *Escuret*, *escureta*, V. *escurar* (CURA) *Escurnoi*, V. *corner* *Escuro*, V. *escurar* (CURA) *Escuroll*, sembla provenir de *es coroll* (variant masculina de *corolla*, ll. COROLLA), veg. CURULL *Escurot*, ocell, probablement d'*escur* per OBSCUR *Escurullar*, V. *curull* *Escurzir*, V. *escur* (OBSCUR)

ESCUR, del ll. scŪTUM id. □ 1.ª doc.: orígens (1167, etc.).

«Una bona mula, cum una sella et unum *escut*», doc. de Lleida, a. 1167 (MiretS, *El més antic text lit. cat.*, p. 19). També en Desclot, Jaume I, i molts textos del S. XIII, com els de Llull: «Enaxí con l'*escut* met lo cavayler enfre si e son enamich, enaxí lo cavayler és lo mitgà que és enfre Rey e son poble», *Orde de Cavalleria*, f° 24v. Entre altres accs. secundàries designa una mena d'empelt (*AlcM*, § 9, com apareix ja en JRoig, *Spill*, 4508), que a Vinaròs m'expliquen així: «l'*escut* és el triangle, que lleven del *ver* i l'implanten en el *bord*; després, el *ver* 'mou' i lleven els brots del *bord*» (1961).

DERIV.: *Escutada*. *Escutat*. *Escutet*.

Escudar; *escudat* [S. XIII, Jaume I]. *Escudejar*. *Escuder* [S. XIII]: Desclot, Jaume I, Llull i ja en docs. del S. XII en forma catalana, p. ex.: «alios milites et *escuders*, a. 1158 (Balari, *Orígenes*, 689); encara més sovint com a NP, p. ex. P. *Escuder* en un doc. de 1244 (Docs. Vg. Urg. IX, 52); «Diafebus detingué's un poch si bé los altres anaven corrent, e aturà un *scuder* seu, qui era home de molta bondat e de major fidelitat», JoMartorell (Ag. II, 108). *Escudera* [c. 1500, *Coll. de les Dames*, 492]. *Escuderatge*. *Escuderia* [1330]. *Escudet* [1345], 'mena d'empelt' [1613, MAGustí].

CRF.: *Escutiiforme*.

Escutiar, *escutir*, *escutoiar*, *escutoir*, V. *contier* i *discutir* *Escuxendre*, V. *escoixendre* (ESCINDIR) *Esdebatec*, *esdebategar*, V. *batre* *Esde(l)lenegable*, V. *esllenegar* *Esdemesa*, V. *metre* v. *Esdentat*, *esdentegar*, *esdentegat*, V. *dent*

ESDERNEGAT, 'cruixit, destrossat', *ESDERNEGAR-SE* 'escarrassar-se', abans *ESDERNAR* 'estellar, fendre', i *DERNA* 'tros, bocí en què es parteixen fruits i altres coses', del mateix origen incert que l'oc. mod. *darno* i fr. dial. *darne* id., també *Darna* en diversos noms de lloc catalans i occitans antics; d'origen incert, però és probable que sigui de nissaga pre-romana indoeuropea, i versemblant que vingui d'un gal *DARNOM (plural DARNNA), germà del bretó, còrnic i kymri *darn* 'part, tall, tros'. □ 1.ª doc.: *esdarnar*, c. 1390; *esdernegat*, 1874; *dernes*, c. 1880; *Darna* com

a NL, 587, 839; *esdarnatus*, b. ll., S. VIII (cap als Alps).

«Una cadira de braços, vella i *esdernegada*», M. Genís i Aguilar (*Julita*, 1874, 67), «aquelles cases del carrer de Sant Pere, velles y *esdernegades* id., id. (1918); «--- mules velles y seques, cavalls *esdernegats*, y sobretot abundància de rucs y someres, a qui ni la esmeradíssima 'toilette' dels gitanos basta a tancar los defectes», Joan Segura (*A estones perdudes*, p. 96); «vaig caure *esdernegat* sobre la molsa, al peu d'un corriol, adormint-me de fatiga més que de sònn», MVayreda (*La Puny.*, XIX, 292, 227), «ells reculavan, vensuts, *esdernegats* y aglanats per aquell torrent desbordat d'improperis», id. (*Sang Nova* v, viii, 400).

15 No fou recollit cap d'aquests mots per diccionaris fins al *DAG*: «*esdernegat* (Vic) espatllat, malmès, atropellado» amb cita d'un periòdic (sobretot vigatà) de 1887: «lo país, *esdernegat* y aclaparat pel pes d'insoportables tributs»; «*esdernegar* (P. de Vic) fer malbé, espatllar: me va *esdernegar* amb un cop», «*esdernegar-se* esforzarse físicament: me vaig *esdernegar* per fer tal cosa i no m'ho han agrait per res.— (Berga) esgarrinxar-se de cara i mans», «*esdernegat*: ésser un *esdernegat* de feina: ésser un escarràs de feina»; després Vogel, com a mot de collita pròpia, amb els mateixos significats («*esdarnegar-se*: sich placken, schuften; -gat verarbeitert, ausgemergelt»). No és un mot desusat en el català central ni tan sols del tot a Barcelona, si bé poc corrent i propi de gent de parlar més aviat cultivat i amb algun regust de «gent de fora».

Una forma més simple *esdarnar-se*, molt rara i merament literària, no figura en cap diccionari ni glossari, car només *AlcM* ha donat *esdarnat* 'esllomat' com de la Vall de Boí (cosa que no desmento ni afirmo: no en tinc nota), però jo no ho recordo d'allà, sinó d'uns versos, crec d'un bon poeta modern, «--- el meu coratge que *s'esdarna* ---». 1 En tot cas el mot ja estava en l'ús col·loquial en el segle XIV, car L. d'Aversó, en el seu dicc. de rims, (c. 1390), havent de distingir de *esclava* (femení de *esclau*) l'imperfet del verb *asclar* hi fa l'aclariment «*esclava*, per hom qui ascla o *esdarna* alguna cosa» (§ 509.10). El fet de no trobar-ne documentació en literatura ni en els diccionaris fa creure que romangué sempre mot de llenguatge molt col·loquial o comarcal.

Amb un altre prefix —*endernegar* o *endarnegar*— ha restat sempre molt menys conegut, no el sé més que en Ruyra, que l'usà molt: deu ser, doncs, mot blanenc (notem l'ex. primer en parlar local), o de la zona Selva-Gironès (de fet el *DAG*. recull «*endernegat* molt cansat» a Maçanet i Vidreres), i devia trobar-lo molt apte literàriament: «Hai patides ses penes eternes!... I aclaparada, *endarnegada*, boja, me só abatuda en terra, gement» (*Pinya de Rosa* II, 197), «En Jeroni es veié perdut: per massís i ferreny que fos, no podia suportar les catorze arrobes de carnassa, que li estampien la pedra taulera contra el pit i l'*endernegaven*» (*Parada*, 163); però també en prosa doctrinal: «Els melosos idiomes italià i castellà no sofreixen res d'un parell de mots aspres, que hagin de sostenir, ja